

Tilværelsens lovmæssighed

Axel Steensbergs syn på materiel folkekultur mellem kulturhistorie og europæisk etnologi

Af Lene Otto

Den 27. oktober 2004 fejrede faget *europæisk etnologi* 50 års jubilæum for oprettelsen af det første lektorat i kulturhistorie på Københavns Universitet. Spørgsmålet om, hvorfor der midt i 1900-tallet skulle åbnes mulighed for at studere kulturhistorie på universitetet, er emnet for denne artikel. Det er især synet på kulturhistorie, som det blev formuleret af fagets første professor Axel Steensberg (1906-1999), som diskuteres i det følgende.

Kulturhistorie har ikke nogen lang historie som selvstændigt universitetsfag i Danmark. Det lektorat i kulturhistorie, som blev oprettet i 1954 ændredes til materiel folkekultur allerede i 1959, og i 1971 til europæisk etnologi. Foruden museerne blev det altså universitetsfaget etnologi, der kom til at forvalte den kulturhistoriske arv i Danmark (1). Forud gik et omfattende lobbyarbejde. Både Dansk Kulturhistorisk Museumsforening og Dansk Historisk Fællesforening diskuterede intenst museernes ledelsesproblem fra midten af 1940'erne. Det fremgår af referaterne fra disse foreningers årsmøder, som er trykt i tidsskriftet *Fortid og Nutid*, at behovet for faglige ledere på de kulturhistoriske museer i provinsen i årevis var et tilbagevendende punkt på dagsordenen. Der blev skrevet resolutioner og rettet henvendelser til både universitet og rigsdagsmedlemmer. Foreningerne ønskede en finanslovsbevilling til oprettelse af »lærestole, dels i historisk arkæologi og kulturhistorie, dels i nordisk og sammenlignende etnologi (folkekultur)« (2). Den frivillige arbejdskraft drevet af kærlighed til lokalhistorien var ikke længere nok, der skulle uddannes fagligt kvalificerede museumsinspektører til landets kulturhistoriske museer. Centrale figurer var Nationalmuseets direktør Poul Nørlund, professor Albert Thomsen og professor Axel E. Christensen, begge fra Københavns Universitet. Desuden var Axel Steensberg en nøgleperson i den politiske kamp om kulturhistorien som universitetsfag.

Det er ikke det politiske spil, der skal analyseres her, men den faglige debat, som det nye fag kulturhistorie på Københavns Universitet

Axel Steensberg 1966. Foto: P.H. Moustgaard.

indgik i omkring 1954. Helt konkret skal det følgende handle om de videnskabsteoretiske visioner og begrebsmæssige overvejelser, som Axel Steensberg, der også blev fagets første professor, havde.

Axel Steensberg var uddannet historiker med geografi og geologi som bifag. Fra 1936 til 1959 var han først inspektør på, siden leder af

Dansk Folkemuseum (Nationalmuseets 3. afdeling). Han blev i 1954 knyttet til Københavns Universitet som lektor i kulturhistorie og blev i forlængelse heraf den første professor i materiel folkekultur. Hans forskning var ikke begrænset af hverken tidsmæssige eller geografiske grænse­linjer. Hans forskning integrerede historie, arkæologi og kultur­geografi. Desuden varetog han mange tillidshverv inden for mange foreninger, der beskæftigede sig med arkæologi, etnologi, historie og folkeminder.

Det er heller ikke personen Axel Steensberg, der er i fokus, men hans tanker om faget kulturhistorie eller materiel folkekultur. Kilderne hertil er hans egne manuskripter, foredrag og artikler fra årene omkring fagets oprettelse. Artiklen er altså ikke formet af personlige erindringer, for da jeg begyndte at læse etnologi i 1983 var man for længst holdt op med at læse hans tekster, og jeg har kun mødt ham personligt ganske få gange. Artiklen handler ikke om, hvordan Steensberg omsatte sine teoretiske refleksioner i praktisk forskning eller hvordan han førte sine didaktiske overvejelser ud i livet i mødet med de studerende. Artiklen handler alene om hans ambitioner og visioner, sådan som han selv formulerede dem.

Visionen for kulturhistorien

»Den sammenlignende kulturforsknings omfang er i videste for­stand alle de humanistiske fags materiale som helhed, men den søger tillige næring for sine synspunkter i en række af de naturhistoriske fag. Den er en syntese, der benytter en del af resultaterne af disse fags forskning med det formål at udforske betingelserne for dens forvand­ling. Det betyder naturligvis ikke, at kulturhistorikerens afhandlinger ikke beskæftiger sig med allehånde specialproblemer og detailunder­ søgelser. Men der må nødvendigvis bag den kulturhistoriske videnska­ belige skoling ligge en meget bred orientering og et helhedssyn, der ta­ ger hensyn til de mangfoldige faktorer, der er med til at bestemme kul­ turudviklingen« (3).

Steensberg sætter ikke det nye fags lys under en skæppe med disse ord. Hans vision var en holistisk kulturhistorie. Denne ambition om at kunne favne helheder er ligeså karakteristisk for etnologien i dag.

Steensbergs vision for kulturhistorien var utvivlsomt, at den skulle bidrage til den store fortælling, det vil sige tidens samlede forståelse af kulturernes fremvækst, reproduktion og forandring. Med hans egne ord lyder formuleringen *»... at udforske den menneskelige kulturs vækst og betingelserne for dens forvandling« (4)*. Kulturhistorie er ikke bare en beskrivelse, det er en forklaring. Derfor må kulturhisto-

rikeren kombinere et historisk og et kulturelt perspektiv. For det historiske perspektiv gør det muligt at anskue kulturhistorien som evigt foranderlig, mens det kulturelle perspektiv gør det muligt at anskues kulturhistorien som en stabil helhed af forskellige levemåder og verdensanskuelser. Kombinationen af de to perspektiver gør det muligt på en og samme tid at forstå kultur som værende under stadig dannelse og transformation og som noget vedvarende og rodfæstet.

Denne holistiske ambition er altså langt fra den såkaldte ny kulturhistorie, der har en mere beskedne ambition om at skrive små fortællinger om det singulære, det individuelle og det unormale (5). Det er tvivlsomt, om Steensberg ville bifalde en kulturhistorie, hvor de enkeltstående hændelser og små fortællinger indsamles, beskrives og dokumenteres i sig selv uden forsøg på at uddrage en generel kulturhistorisk lære af dem. For som han fremhæver flere gange: »Søges en forklaring ikke, bliver historikeren antikvar, og etnologen ligeså. Man må ganske vist begynde med at samle ind og kritisere, men formålet er at skildre et forløb eller sammenhæng således, at det af læserne genkendes som noget væsentligt« (6).

Materiel kulturhistorie

Hvis man skal sætte en etikette på hans vision, må det være: materialistisk kulturhistorie. I mange sammenhænge tager han skarpt afstand fra Hartvig Frischs berømte definition af kultur som vaner. For Steensberg er kultur ikke bare noget *tillært*, men i høj grad noget *villet* – en vilje til tilpasning og forandring. Kultur er noget, der gøres. Kultur er først og fremmest den praksis, der gør brug af, former og forandrer den materielle verden med et bestemt formål for øje. Denne forståelse er i overensstemmelse med den klassiske definition af kultur – af det latinske *colo*, som betyder både at pleje og at dyrke; altså både vedligeholde og forandre. Det ser han som en modsætning til det samtidige, antropologiske kulturbegreb, som ikke var materielt og historisk forankret, men »skabt til beskrivelse af fremmede verdensdeles folkeslag, hvor forudsætningerne er helt andre som følge af disse folks mangel på historiske kilder og omfattende arkæologiske undersøgelsesresultater« (7).

Det, kulturhistorien ifølge Steensberg kan bidrage med til en mere generel forståelse af kulturudvikling, er at undersøge menneskers forhold til nyheder. Dette forhold kommer til udtryk i den materielle kultur. Forandring af denne er udtryk for en vilje til at forandre de traditionelle mønstre i mere fornuftig og rationel retning. Der er dog ikke en universel målestok for fornuften, den er relativ. Mennesker for-

kaster eller tilpasser nyheder til lokale forhold og de eksisterende kulturelementer. Derfor er begrebet *miljø* et af de få lån, kulturhistorien kan bruge fra antropologien. Rødderne til de store samfundsmæssige forandringer skal studeres i det lokale miljø, hos de kreative, opfindsomme og arbejdsomme mennesker.

Steensbergs grundlæggende materialisme og hans forestilling om kultur som aktiv og skabende, betyder også, at han tager afstand fra begreber, der udspringer af et finkulturelt kulturbegreb som de tyske *Volkskultur* og *Gesunkenes Kulturgut*, det franske *tradition populaire*, og ikke mindst tager han afstand fra Grundtvigs og folkehøjskolernes folkelighed. Kulturforskelle er for Steensberg ikke et spørgsmål om dannelse, men om placering i forhold til den samfundsmæssige produktion. Derfor argumenterer han for at se kultur som bestående af de to indbyrdes afhængige former, som han kalder »grundkultur og overkultur«. Eller producenter og forbrugere, men med den vigtige bemærkning, at ikke kun produktion, men også forbrug er kulturskabende (8). Her er han helt i tråd med den nyere konsumtionsforskning, som netop betoner at forbrug også skaber kultur, fordi menneskers forbrug skaber identitet og betydning. En anden pointe, som Steensberg ville have frem, er, at der ikke er én stand eller klasse, der er kulturbærende.

Kontinuitet og forandring

Når Axel Steensberg indkredser det nye fag kulturhistorie, ser han det tydeligvis som et fag, der står midt imellem antropologi og historie. Faget skal lade sig inspirere af begge disse fag, nærmere bestemt af historiefilosofi og af kulturbegrebet. I det følgende skitseres, hvordan Steensberg så kulturhistorie/materiel folkelivsforskning/etnologi placeret mellem de to discipliner historie og antropologi.

Den kultur, som kulturhistorien skal forske i, har efter Steensbergs overbevisning både konserverende træk, dvs. kultur som skik og brug – det tillærte og vedtagne, og er samtidig hele tiden i færd med at ændre sig. Nedbrydning og udvikling er to sider af samme sag. Det er denne syntese, kulturhistorien skal forsøge at indfange, og det er vel også grunden til, at Steensberg må hente sin inspiration *både* i historiefaget, der for ham er bedst til at forklare forandring og i antropologien, der kan forklare samlivet mellem forskellige levemåder. Den antropologi, som Steensberg kendte og var begejstret for, var først og fremmest traditionen fra Franz Boas (1858-1942); ikke mindst dennes elev Melville Herskovits (1895-1963), hvis hovedværk »Man and his Works« (1952) Steensberg ofte henviser til. Det var kulturel relativisme, der inspirerede ham, fordi den betoner, at menneskers handlinger

og verdensbilleder må forstås relativt til den historiske og geografiske situation. Boas og hans elever, som foruden Herskovits blandt andre omfatter de kendte antropologer Alfred Kroeber, Ruth Benedict og Margaret Mead, tog afstand fra de dengang herskende evolutionistiske forklaringsmodeller, som forstår kultur, ikke relativt, men ud fra en universel målestok. I stedet så de det som deres fremmeste opgave, at forstå hver kultur som en helhed, der var udviklet historisk i et bestemt miljø.

På trods af den inspiration som Herskovits var for Steensberg, er han dog også kritisk over for bogens statiske kulturbegreb, hvor det generelle udviklingsperspektiv helt forsvinder. Ved at se kultur som til- lært og relativ bliver der ikke plads til udvikling som en universel dynamik i kulturen. »*Kulturens nybrud består som før nævnt i en frigørelse fra det tilvante*« (9).

Han er i det hele taget ude efter den ensidige fremhævelse af de stabiliserende faktorer i samfundet, som præger antropologien. Der er for meget fokus på de materielle og immaterielle vaner, der knytter mennesker sammen og gør kulturen rodfæstet. Konkret kritiserer han Ruth Benedict for hendes idé om kulturmønstre, fordi man uvilkårligt bringes til at »*tænke på noget statisk, noget fastlagt som en dekoration eller mønstret på et stykke tøj*« (10).

Generelt opfatter Steensberg antropologi som mere spekulativ end historie. Det gælder dog ikke den antropologi, der var baseret på feltarbejde. For det er vigtigt ved selvsyn at konstatere, hvordan mennesker lever og organiserer livet, men dybest set kan kultur ikke studeres uden et historisk perspektiv. »*I den del af verden, der savner historiske kilder, har etnologerne været frit stillet. De mærkede ikke den historiske verifikations klods om benet, hver gang de var ved at hæve sig fra jorden.*«

Og videre: »*Der er næppe tvivl om, at de forskere, der arbejder udenfor Europa, kan lære af teoretiske overvejelser foretaget på grundlag af europæiske analyser. For i Europa vil det ofte være muligt at verificere udviklingen gennem forholdsvis lange tidsrum ved hjælp af skriftlige kilder og veloplyste museumsgenstande*« (11).

Kulturhistorie er tværfaglig

Axel Steensberg mente, at kulturhistorie var karakteriseret af en videnskabelig bredde. En kulturhistoriker »*kan ikke nøjes med en almindelig historieuddannelse suppleret med en mere kursorisk vejledning i den materielle kulturhistorie, i optegnelsesarbejde, typebestemmelse og datering, i historisk arkæologi og praktisk museumskund-*

skab. De videnskabeligt indstillede, må lægge større vægt på den sammenlignende kulturhistorie og kende hovedproblemerne indenfor de videnskaber, hvorfra den sammenlignende kulturhistorie henter sit stof«.

Det fremgår tydeligt af Steensbergs arbejde, at han var velbevandret i mange forskellige teorier, skønt han er mest kendt som fortaler for den erfaringsbaserede indsigt fra udgravninger og kulturhistoriske forsøg med fx pløjning. I formuleringen af visionerne for kulturhistorien gøres det klart, at den teoretiske skoling er lige så vigtig. Han konkluderer, at faget må bygge på »*erkendelsesteoriens formalisering*« snarere end på intuition, fordi begreber er nyttige til at finde vej gennem tilværelsens brogede mangfoldighed. Han advarer dog også imod overdreven teoretisering. Tingenes inderste væsen erkendes ikke ved hjælp af abstraktioner: »*vi kan godt vedtage abstrakte begreber som sort og hvidt. Men mellem dem ligger alle mulige nuancer. Det må man ikke glemme under sine teoretiske overvejelser; ellers kunne det gå os som biologen, der dræber livet under arbejdet med at udforske dets væsen*« (12).

Steensberg var ikke direkte modstander af den anglo-amerikanske antropologiske påvirkning af den nordiske folkelivsforskning og folkemindevidenskab, men han opfattede den europæiske etnologi som fortrinsvis historisk. I hans eget arbejde går det som en rød tråd, at han ikke opfatter historien som et produkt af tilfældigheder, men at kulturen udvikles i en fornuftig retning – *den menneskelige kulturs vækst*, som han udtrykker det. Det lyder næsten som et ekko af den tyske filosof Hegel (1770-1831), hvis samlede værker var et forsøg på at bestemme den historiske udvikling som en lang vej mod virkeliggørelsen af fornuften. Kulturens udvikling er menneskets frigørelse fra naturen mod en stadig større vilje til at forme verden og reflektere over den. Steensberg henviser aldrig direkte til Hegel i sine arbejder, men til gengæld får denne filosof et længere afsnit i hans manus til en grundbog i materiel folkekultur fra 1968.

Han var også meget inspireret af den danske sprogforsker Louis Hjelmslev (1899-1965) og hans overvejelser om anvendelsen af strukturelle metoder i de historiske videnskaber, som Hjelmslev udviklede med udgangspunkt i sin bog *Omkring sprogteoriens grundlæggelse* (1943). Steensberg nævner Hjelmslev i mange af de foredrag han holder, og i de artikler han skriver de første år efter oprettelsen af lektoratet i kulturhistorie. Steensberg bliver ved med at tumle med den tanke, at kulturhistorie handler om tolkning af tegn.

Kilder kan kun tolkes ved hjælp af den struktur, de er bestanddele af. Således ser han ikke bare trykte kilder, men også materielle former

som en slags sprog, ligesom arkæologiske spor og endog geologiske aflejringer skal læses som tegn. »For mennesket kan ikke møde virkeligheden umiddelbart. I stedet for at beskæftige sig med selve tingene er mennesket indpakket i lingvistiske former, i kunstneriske billeder, i mytiske symboler eller religiøse riter ...« erkender Steensberg med stærk inspiration fra den tyske historiefilosof Ernst Cassirer (1874-1945) (13).

I den forstand var Steensberg mere radikal end Hjelmslev selv, som hævdede, at naturvidenskaben i modsætning til kulturvidenskaben ikke handlede om sprog og tegn. Steensbergs synspunkt var derimod, at de ikke var så forskellige endda, for også naturvidenskaben bygger på tolkning af tegn og beretninger, som andre har affattet, ligesom kulturhistorien bygger på eksperimenter – i hvert fald i Steensbergs vision:

»Og gør man sig den ulejlighed at trænge dybere ind i de materielle levns funktion, så man får blik for det præg, de har fået af arbejdet, kan man få temmelig meget at vide om deres samtids kulturtilstand. Dertil kommer, at de kan gøres til genstand for eksperimenter – hvilket vanskeligere lader sig gøre med ledeforsteninger i geologien og med latinske termini fra middelalderen« (14).

Kulturhistorie bygger på massebegivenheder

På spørgsmålet om, hvad der adskiller kulturhistorie fra historie, argumenterer Steensberg for, at historiefaget beskæftiger sig med det tilfældige, det som igangsættes af personer, der bevidst foretager valg og har missioner. Historie kan ikke generaliseres eller gøres videnskabelig, men fungerer som »menneskehedens erindring«, hvorimod kulturhistorien »bygger i højere grad på massebegivenheder og er for så vidt derfor mere taknemmelig set fra den sammenlignende videnskabs synspunkt« (15).

Hans ambition for kulturhistorien ligger således langt fra den aktuelle debat om kulturhistorie, hvor fortalere for en såkaldt ny kulturhistorie, snarere end at betone dens videnskabelighed, ser den som mere sensitiv, narrativ og tættere på individers levede liv. Steensberg derimod ønskede, at kulturhistorien skulle komme fri af det individuelle, som er kunstens område. *For tilværelsens lovmæssighed er nu engang af statistisk karakter, og disse statistiske love er grundlaget for al vor videnskab«* (16). Også den tidligere omtalte lingvistiske metode er brugbar, hvis kulturhistorien skal undgå at forfalde til kun at beskæftige sig med enkeltbegivenheder.

Sprogvidenskaben var videnskabelig, fordi den evnede at skelne mellem sprog som struktur og menneskers sprogbrug, men også at se

dem som to sider af samme sag. På samme måde skal kulturhistorikeren ikke bare lave beskrivende analyser, men også arbejde erkendelsesteoretisk med begreberne. Han erkender det vanskelige i dette, men fortsætter: »*Men selv om historikerne måske kan få vanskeligt ved at overtage lingvistikens abstrakte behandlingsmåde, så kan i hvert fald kulturhistorikerne bestræbe sig for at gøre deres forskning mere eksakt og samtidig mere almen*« (17).

I hans forståelse er det altså historiefagets opgave at forklare enkeltpersoners handlinger, mens kulturhistorien beskæftiger sig med kulturens processer, hvilket han ser som mere videnskabeligt.

»*Historikeren er i højere grad end etnologen afhængig af skriftlige kilder, og mange af hans kilder drejer sig om affektbetonede handlinger. Selv når etnologen bruger skriftlige kilder, er han i den heldige situation, at de processer, han vil have rede på, i reglen ikke har været så affektbetonede som de begivenheder, historikerne beretter om. Og for at have værdi som kilder for etnologen skal de helst være hinanden så lig, at man kan sige, at de er normale eller typiske foreteelser, medens historikeren med forkærlighed beskæftiger sig med det »enmalige« ligesom kunsten, og medens historikeren søger at finde ud af visse afgørende begivenheders forløb og derfor fortrinsvis anvender officielle dokumenter parret med fremtrædende aktørers vidnesbyrd, søger etnologen at fæstne begivenheder, der for en historiker i reglen forekommer ganske betydningsløs, til papiret. Det vil sige begivenheder, der kun kan tillægges betydning i kraft af, at de gentog sig med betydelig regelmæssighed år efter år indenfor store befolkningsgrupper*« (18).

Axel Steensberg var manden, der fik rodfæstet kulturhistorie som forskningspraksis på Københavns universitet. I det efterfølgende halve århundrede er der nok sket ændringer, men mange af de grundlæggende problemstillinger er stadig de samme. Det fremgår af den nyeste fagbeskrivelse for europæisk etnologi (2005), som skal afslutte denne præsentation af Steensbergs visioner, fordi arven fra fagets første professor er så tydelig:

»*Etnologer udforsker kultur primært i Danmark og Europa – i alment og globalt perspektiv. Kultur anskues i etnologisk sammenhæng som praksis og processer, hvori kulturelle former skabes, vedligeholdes og forandres. I den forstand er ethvert etnologisk studie af forudsætninger for kulturelle former – også i nutiden – kulturhistorisk. Ved siden af procesperspektivet er etnologien karakteriseret af et helhedssyn, hvor socialitet, subjektivitet og materialitet er uadskillelige dimensioner*« (19).

Noter

1 Etnologi kom til at forvalte den kulturhistoriske arv i den forstand, at det blev dette fag, som videreførte uddannelsen af fagsinspektører for Nyeret tid på landets kulturhistoriske museer. Der blev dog også bedrevet kulturhistorie inden for andre universitetsfag som sprog- og litteraturhistorie, kunsthistorie, religionshistorie, historie og senere nordisk folkevidenskab, som særligt tog sig af den åndelige kulturhistorie. 2 Referat af Dansk kulturhistorisk Museumsforenings Årsmøde i Viborg den 8. september 1950. *Fortid og Nutid*, XVIII. bind, s. 233. 3 Steensberg 1955, s. 150. 4 Steensberg 1954, s. 150. 5 Se fx Lynn Hunt (ed.): *The New Cultural History*, University of California Press 1989 og et opsummerende essay om denne historiske trend, skrevet af en af dens udøvere, Robert Darnton, i: *The New York Review*, 24. juni 2004: « It Happened One Night ». 6 Steensberg 1963, s. 3. 7 Samme, s. 4. 8 Samme, s. 5. 9 Steensberg 1954, s. 155. 10 Steensberg 1966, s. 42. 11 Steensberg 1968, s. 5-6. 12 Steensberg 1954, s. 154. 13 Steensberg 1954, s. 153. Han henviser konkret til bogen *An Essay of Man* (1944). 14 Steensberg 1963, s. 2. 15 Steensberg 1954, s. 149. 16 Samme som note 8. 17 Steensberg 1954, s. 152. 18 Steensberg 1963, s. 3. 19 <http://www.hum.ku.dk/etnologi>.

Litteratur

- Axel Steensberg: Kulturhistorie som universitetsfag. Foredrag holdt ved Dansk Historisk Fællesforenings og Dansk Kulturhistorisk Museumsforenings årsmøde i København 27. august 1954. *Fortid og Nutid* 1955: 143-158.
- Axel Steensberg: Undervisningen i materiel folkekultur og museerne. *Fortid og Nutid* 1957
- Axel Steensberg: Etnologien som historisk videnskab. Manus til den 16. nordiske folkelivs- og folkeminnegranskarkongress i Rörås, august 1963
- Axel Steensberg: Om begrebet kultur. I: Festskrift tillägnad K. Rob. V. Wikman på hans åttioårsdag den 20. maj 1966. Åbo 1966.
- Axel Steensberg: Materiel Folkekultur. En foreløbig oversigt over teorierne om kulturens væsen og metoderne til dens udforskning. MS. Institut for europæisk folkelivsforskning. 1968.

Summary

The article investigates Axel Steensberg's theoretical visions and conceptual deliberations in connection with the new university discipline *Cultural History*, established at the University of Copenhagen in 1954. He also became the first professor in the discipline. His overall ambition was that cultural history studies would contribute to the 'great narrative', that is the period's overall understanding of the development, reproduction and transformation of cultures. Cultural history therefore had to combine a historical and a cultural perspective. The historical perspective makes it possible to view cultures as constantly changing, while the cultural perspective makes it possible to see cultures as stable totalities of various ways of living and world-views. The combination of the two perspectives makes it possible, at one and the same time, to understand culture as something under constant formation and transformation, and as something continuous and firmly rooted. If one had to put a label on his vision, it would have to be 'materialist cultural history'. In many contexts he takes issue with Hartvig Frisch's famous definition of culture as habits. For Steensberg culture is not only something *learned*, but to a *great extent something willed* – a will to adaptation and change. Culture is something that is *done*. His great source of inspiration is the anthropologist Franz Boas and his disciples Melville Herskovits, Alfred Kroeber,

Ruth Benedict and Margaret Mead. In addition he is inspired by Louis Hjelmslev and his wish for a scientific rather than an intuitive approach to human life. His ambition for cultural history is thus far from the current debate about cultural history, where advocates of a so-called new cultural history, rather than stressing its scientific nature, see it as more sensitive, narrative and closer to the life lived by the individual. By contrast, Steensberg wanted cultural history to break free of the individualistic analysis, which he sees as the subject of art.